

Geachte collega,

Met genoegen hebben wij de aanmelding van uw leerlingen voor de Voorronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014 ontvangen.

U ontvangt hierbij de Opgavenboekjes, de Bronnenboekjes en de Toelichting voor docenten met het scoreformulier. Daarnaast informeren wij u over de te volgen procedures.

De Voorrondetoets

Wij vragen u de toets af te nemen gedurende twee klokuren (120 minuten) in de week van 10 tot en met 14 maart a.s. Evenals vorige jaren willen we u enige speelruimte bieden bij de planning van de Voorronde op uw school. Uitgaande van de voor een Olympiade onontbeerlijke sportiviteit vragen wij u om de toets af te nemen, de opgaven weer in te nemen en geen ruchtbaarheid te geven aan het flexibele tijdstip van afname van de toets. Op deze wijze denken wij een redelijke waarborg te hebben voor de vergelijkbaarheid van de werken.

Leerlingen dienen tijdens de toets de beschikking te hebben over een exemplaar van De Grote Bosatlas, 53e of 54e editie. Daarnaast mogen ze gebruik maken van een rekenmachine, een liniaal of een geo-driehoek en kladpapier. De toets wordt gemaakt op officieel schoolpapier.

Correctie

Wij vragen u het gemaakte werk te corrigeren volgens het bijgevoegde correctiemodel, met inachtneming van de scoringsvoorschriften. De scores van uw kandidaten dient u vervolgens op het te kopiëren scoreformulier (achterin de toelichting voor docenten) in te vullen. Dit formulier en de werken van de leerlingen met een score van 40 punten of meer van uw school ontvangen wij graag uiterlijk donderdag 27 maart a.s. bij de SLO. Opgaven, die na deze datum binnenkomen, kunnen in verband met een strakke planning helaas niet meer in behandeling genomen worden, dat wil zeggen dat ze niet meer naar de correctiecommissie worden verzonden. U kunt de werken (indien gewenst aangetekend) als volgt adresseren:

SLO Nationale Aardrijkskunde Olympiade
t.a.v. mevrouw M. Bijkerk
Postbus 2041
7500 CA Enschede

De ingestuurde werken worden nogmaals bekeken door de correctiecommissie van de Olympiade, waarna de beste 15 kandidaten worden uitgenodigd voor de Eindronde.

Correspondentie over de Voorronde is niet mogelijk. De uitslag van de tweede correctie is bindend.

De door u ingestuurde werken worden niet geretourneerd. Ze worden na de prijsuitreiking vernietigd.

Eindronde Olympiade

De resultaten van de Voorronde worden op 15 april bekendgemaakt aan de scholen van de eindrondedeelnemers. Op 15 april wordt ook de lijst met eindrondekandidaten gepubliceerd op de website van de Aardrijkskunde-Olympiade (www.aardrijkskunde-olympiade.nl).

Hebt u op 19 april geen bericht ontvangen, dan is geen van uw kandidaten tot de Eindronde van de Olympiade doorgedrongen.

De Eindronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014 wordt gehouden op 4, 5 en 6 juni aanstaande op de Universiteit Groningen. De deelnemers aan de Olympiade, hun docenten en de schoolleiding ontvangen hierover informatie op school (medio mei 2014).

Indien u naar aanleiding van de voorrondetoets of de Olympiade Aardrijkskunde nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met:

SLO, Frederik Oorschot, telefoonnummer: 053 4840254, email: f.oorschot@slo.nl.

Wij wensen uw kandidaten veel succes!

Correctievoorschrift Voorrunde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014

Aanwijzingen voor de docent/corrector

Algemene regels

- 1 De docent/corrector is verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van de Voorrunde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade toe te passen.
- 2 De docent/corrector doet een scorevoorstel. De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
- 3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de beste 15 kandidaten.
- 4 De uitslagen van Voorrunde en Eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

- 1 De docent/corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
- 2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
- 3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
- 4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 56 scorepunten toegekend worden.
- 5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
- 6 Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet meestal een oorzaak en een gevolg daarvan worden gegeven. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar een deelscore toekennen. Bij 'beredeneer-' of 'beschrijf vragen' moet het antwoord vaak bestaan uit een aantal stappen. Het aantal stappen correspondeert met het aantal te behalen scorepunten.
- 7 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 8 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
- 9 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht / beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend, maar wel voor een juiste/passende toelichting/argumentatie.

N.B.

Het verdient aanbeveling het scoren van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van werken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave A Strijd om de Noordpool

1 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de kust van Noorwegen in de winter onder invloed staat van een (relatief) warme zeestroom / de Golfstroom / de Noord-Atlantische Drift en deze bereikt de Botnische Golf en de Finse Golf niet.

2 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- het ijs boven de 80° noorderbreedte vrijwel allemaal zee-ijs is 1
- en bij het smelten van dit ijs zal het niveau van het wateroppervlak onveranderd blijven 1

3 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Na het smelten van het ijs zal minder reflectie plaatsvinden van zonnestraling / zal het albedo-effect minder groot zijn (oorzaak), 1
- waardoor het aardoppervlak meer zonnestraling zal ontvangen die wordt omgezet in warmte (gevolg) 1

4 maximumscore 2

- Als het continentaal plat zich verder uitstrekt dan de 200 zeemijl-lijn kan aanspraak worden gemaakt op een groter stuk zee 1
- Denemarken (Groenland), Canada, Noorwegen en de Verenigde Staten 1

Opmerking

Alleen als alle vier de landen juist zijn 1 scorepunt toekennen.

5 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- dichtbij de kust veel sediment (dat bijvoorbeeld is aangevoerd door rivieren) wordt afgezet, 1
- waardoor organisch materiaal daar bedolven kan worden onder sediment (en kan worden omgezet in olie en/of gas) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave B Demografie

1 maximumscore 2

- b - Japan
- c - Tunesië
- d - Egypte
- e - Nederland

Indien vier antwoorden juist	2
Indien drie of twee antwoorden juist	1
Indien minder dan twee antwoorden juist	0

2 maximumscore 2

- Juiste economische redenen zijn: 1
 - In China zal het aandeel mensen in de productieve leeftijd op termijn afnemen / zal vergrijzing op termijn leiden tot hogere zorgkosten.
 - Door de vergrijzing kan er een tekort aan arbeidskrachten ontstaan.
 - Een groeiende / jonge bevolking kan de binnenlandse consumptie vergroten.
- Juiste sociale redenen zijn: 1
 - Het één-kind-beleid heeft geleid tot een mannenoverschot / een scheve verdeling tussen het aantal mannen en vrouwen.
 - Grotere gezinnen kunnen voordelen bieden in de vorm van hulp bij opvoeding/ziekte/verzorging.

3 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Door de strakkere gezinsplanning in China is daar het aandeel jongeren / de groene druk lange tijd lager geweest dan in India (oorzaak), 1
- waardoor China meer geld over had om de bevolking te ontwikkelen dan India (gevolg) 1

4 maximumscore 2

Juiste nadelen zijn:

- De kaarten laten slechts een beperkt aantal indicatoren voor welvaart en welzijn zien.
- De kaarten geven slechts gemiddelden of percentages voor landen en tonen geen regionale verschillen binnen de landen.
- De kaarten tonen geen ontwikkeling (maar slechts een momentopname).

per juist nadeel 1

Vraag	Antwoord	Scores
5	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn veel jongeren in deze landen en jongeren uiten hun ongenoegen vaak eerder door protest dan ouderen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Doordat veel (jonge) mensen sociale media gebruiken, kunnen in korte tijd veel meer mensen gemobiliseerd worden dan voorheen / doordat in deze landen de jongeren vaak een hogere opleiding hebben gehad dan de ouderen zijn ze kritischer ten opzichte van het bewind 	1
6	maximumscore 2	
	Juiste politieke oorzaken zijn:	
	– In Marokko heeft de bevolking in verhouding meer inspraak dan in Libië (atlaskaart 209D, 54e druk: 241D).	
	– In Marokko is het beter gesteld met de politieke burgerrechten dan in Libië (atlaskaart 207A, 54e druk: 239A).	
	– In Marokko wordt de doodstraf niet uitgevoerd, in Libië wel (atlaskaart 204D, 54e druk: 236D).	
	– Marokko kent een hogere doelmatigheid van overheid/bestuur dan Libië (atlaskaart 207C, 54e druk: 239C).	
	– Marokko kent een hogere mate van beheersing van corruptie dan Libië (atlaskaart 207D, 54e druk: 239D).	
	per juiste oorzaak	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave C Rampenfilms in de Verenigde Staten

1 maximumscore 2

<i>Dante's Peak</i>	Endogeen
<i>Volcano</i>	Endogeen
<i>10.5</i>	Endogeen
<i>Twister</i>	Exogeen
<i>The day after tomorrow</i>	Exogeen

Indien vijf antwoorden juist	2
Indien vier antwoorden juist	1
Indien minder dan vier antwoorden juist	0

2 maximumscore 3

Uit de redenering moet blijken dat

- *Dante's Peak* het meest geloofwaardig is, omdat (voor de noordwestkust van de Verenigde Staten subductie plaatsvindt, waarbij in de staat Washington explosief vulkanisme voorkomt) 1
- *Volcano* zich afspeelt in Los Angeles waar sprake is van een transforme breuk, waarbij geen vulkanisme ontstaat 1
- *10.5* verwijst naar de magnitude / sterkte van de aardbeving, maar dat zo'n zware aardbeving nog nooit is waargenomen / zeer waarschijnlijk niet voor kan komen 1

3 maximumscore 3

- Oklahoma 1
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- in dat deel van de Verenigde Staten warme (en vochtige) lucht (uit de Golf van Mexico) botst met koude (en droge) lucht (uit het noorden) / vaak een verschil in windrichting bestaat tussen het aardoppervlak en hogere luchtlagen / vaak windschering optreedt, 1
 - waarbij zeer krachtige onweersbuien ontstaan (die zich tot een tornado kunnen ontwikkelen) / waarbij (warme en vochtige) lucht gedwongen wordt om met een draaiende beweging te stijgen 1

4 maximumscore 2

Juiste verschillen zijn:

- Tornado's ontstaan boven land, hurricanes ontstaan boven zee.
- Tornado's zijn kleiner van omvang dan hurricanes.
- Tornado's hebben een kortere levensduur dan hurricanes.

per juist verschil	1
--------------------	---

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 3</p> <p>Een juiste beschrijving bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door het smelten van de Groenlandse IJskap zullen grote hoeveelheden zoet water in het Noordelijk deel van de Atlantische Oceaan terechtkomen • Door de grote hoeveelheden zoet water kan de 'diepwaterpomp' stil vallen / kan de Noord-Atlantische Drift (de Golfstroom) minder krachtig worden, • waardoor er minder warm water (vanuit de subtropen) naar Noordwest-Europa wordt getransporteerd 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave D Filipijnen

1	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• het mondiale economische zwaartepunt verschuift richting Azië / de Grote Oceaan,	1
	• zodat de relatieve ligging van de Filipijnen verbeterd	1
2	maximumscore 2	
	• de bevolking van de Filipijnen spreekt Engels	1
	• India	1
3	maximumscore 2 Een juiste redenering is:	
	• Naarmate de welvaart in de grote stad toeneemt, stijgen de lonen,	1
	• zodat bedrijven verhuizen naar de kleinere steden, waar de lonen lager liggen	1
4	maximumscore 2 Uit de uitleg met blijken dat	
	• Baguio veel hoger ligt dan Manila (oorzaak),	1
	• waardoor de (gemiddelde) temperatuur lager is (gevolg)	1
5	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• het aandeel van de callcenters in de werkgelegenheid van de BPO-sector afneemt ten koste van andere vormen van werkgelegenheid	1
	• dit gunstig is voor de Filipijnen, omdat de andere vormen van werkgelegenheid in de BPO-sector meer hoogwaardige vormen van dienstverlening zijn / meer toegevoegde waarde voor de economie van de Filipijnen hebben	1
6	maximumscore 2 Juiste fysisch-geografische oorzaken zijn:	
	– Tacloban ligt aan een trechtervormige baai waarin het zeewater door de orkaan hoog opgestuwd kan worden.	
	– Tacloban ligt niet beschermt achter een gebergte.	
	– Tacloban ligt relatief dicht bij het gebied op de Grote Oceaan waar orkanen de grootste kracht bereiken.	
	– Bij Tacloban heeft de orkaan zich nog niet over land verplaatst (waardoor deze nog niet is afgezwakt).	
	per juiste fysisch-geografische oorzaak	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave E De balgstuw bij Ramspol

- 1 **maximumscore 1**
1916
- 2 **maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- bij een noordwesterstorm het water uit het IJsselmeer/Ketelmeer richting het Zwarte Meer wordt gedreven (oorzaak), 1
 - waardoor het water uit het Zwarte Meer wordt opgestuwd (en zonder gesloten balgstuw voor overstromingen zou kunnen zorgen) (gevolg) 1
- 3 **maximumscore 2**
Juiste redenen zijn:
- In het gebied dat beschermd wordt door de balgstuw zijn niet overal dijken aangelegd. Het aanleggen van nieuwe dijken zou erg duur zijn.
 - Dijkverzwaring / extra dijkaanleg zou leiden tot aantasting van het fraaie landschap van de IJsseldelta / beperking van de recreatiemogelijkheden aan de rand van het meer.
 - Dijkverzwaring zou betekenen dat bebouwing dicht tegen de dijk aan zou moeten verdwijnen.
- per juiste reden 1
- 4 **maximumscore 2**
De juiste doelstellingen zijn:
- Het spuien van IJsselmeerwater op de Waddenzee mogelijk laten blijven 1
 - Het vergroten van een zoetwatervoorraad voor het geval er langdurige droogte is 1
- 5 **maximumscore 2**
Uit het antwoord moet blijken dat
- wateroverlast kan ontstaan omdat het water van het Zwarte Water niet weg kan als de balgstuw (lang) gesloten is 1
 - dit probleem kan worden opgelost door het water om te leiden / tijdelijk te bergen 1
- 6 **maximumscore 1**
Rijkswaterstaat

Scoreformulier Voorrondetoets Aardrijkskunde Olympiade 2014

Naam school

Postadres

Postcode en plaats

Telefoon school

Naam docent(e)

Telefoon privé

De toets is afgenomen op maart 2014 van tot uur.

	Naam leerling	(Totaal)score in punten
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		

Bij meer dan 15 kandidaten kunt u dit formulier kopiëren en doornummeren.

Datum Handtekening

